

MAGYARÁG

1939. Jan. 5

VIII. No. 5

1 lei

Tulajdonos: „Frída” S. A. Bejegy. la Trib.
Bihor Fsoc. 1798—1938Feltámasztó kiadó:
Gy. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Feltámasztó szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyzve: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Bucuresti, jan. 3. Röviden már beszámoltunk arról, hogy a kormány tagjai új egyenruhájukban üdvözölték újév alkalmából Őfelségét. Most alkalmunk van teljes egészében közölni Őfelsége válaszbeszédét, amelyet Miron Cristea páriarka-miniszterelnök üdvözlésére mondott.

A miniszterelnök szavaira Őfelsége a király a következő beszéddel válaszolt:

— Miniszterelnök ur. Uraim. Az 1938-iki év a nemzet történetében az aggodalmakkal telt év volt, de a nemzeti megújulás és ujjaébredés éve is. Az elmúlt évben egyetlen irányító gondolatom volt, amit az új alkotmány kihirdetése alkalomával is vallottam: Románia üdvé. Ez nemcsak gondolat volt, hanem jelszó és utjelző kiáltás is. Különös örömmre szolgál az amikor láttam, hogy az ország a népszavazás alkalomával egyhanguan válaszolt erre a felhívásra és az a lendület, amellyel a Nemzeti Ujjászületés Frontjába való beiratkozások történtek, örömdetes jel és bizonyítja, hogy országunk egészséges és lángoló lelkesedéssel tud válaszolni azok felhívására, akik javát akarják. Ugyanez a magasztos gondolat irányította kormányomat is. A miniszterelnök ur által elmondottak mindenkinek megmutatták a kormány tevékenységét.

Köszönet a kormánynak

— Az államépület észszerű berendezkedésének alapjait rakták le.

Minden jóhiszemű embernek el kell ismernie, hogy hatalmas munka, nagy erőfeszítés történt. A jó eredmények napról-napra elő fogtak tűnni és az, hogy mindez ilyen eleven

A nemzet munkáját felölelő programot adott Őfelsége újévi beszédében

ritmusban sikerült megvalósítani, annak köszönhetjük, hogy mindenki megértette az új idők jelszavát, ez a jelszó pedig a munka. A múlt év alkotásainál nagy segítségünk volt az ország pénzügyeinek jó állapota, ami sokkal nagyobb erőfeszítéseket tett lehetővé, mint a múltban. Most tehát úgy érzem, kötelességem, hogy teljes meggyőződéssel köszönetet mondjak kormányomnak a végzett munkáért.

Mire figyelmeztet az újév?

— Az 1939. év küszöbén figyelembe kell veyük a múlt tanulságait és bizalommal és határozottsággal kell fogadnunk a jövőt. Az eddigi ritmust habozás nélkül kell tovább folytatnunk. Nem engedhető meg egy pillanatnyi pihenő sem Románia ujjászületésének és megerősítésének nagyszerű utján. Ebben a pillanatban, amikor sok veszedelem támadhat, az összes románok kötelessége, hogy megfigyeljenek magánérdekeikről és szorosan egymás mellett állva egy gondolattal dolgozzanak a nemzet megerősítésén.

A jövő feladatai

— A jövő Romániájában nem lehet olyan magánérdek, amely ne legyen egyúttal a haza érdeke is. Az ország megerősítése kötelességünk a történelem és a nemzedékek százaik iránt, akik állandóan a nemzet megtartása érdekében harcoltak és szenvedtek s akik hallgatagon, de határozottan töltötték be szerepüket az európai műveltség fejlődésében. Ennek a múltnak, ezeknek az ősöknek emlékéért, akik anynyit szenvedtek a román nemzet életbenmaradásáért, szükséges, hogy mi, mai románok és utódaink harcoljunk és egyesült erővel ezt az annyira dicsőséget oltalmazzuk meg minden ellenséges veszedelem ellen. Ha Románia ma határozottan tovább akar haladni a jobb és szebb úton, csak azzal

a tudattal teheti, hogy ez az új épület a hosszú századok alázatos és hallgatag munkájának alapjaira épül fel. A jövő az elmúlt nemzedékek sírjain épül. Az a tény, hogy a román nemzet századok során szembe tudott szállani annyi viharral és nem pusztult el és nem hogy vesztett volna életerejéből, hanem még jobban megerősítette azt, nemzeti büszkeségünk egyik lényeges eleme és jövőnk elhatározó kezessége

A haladás új lépései

— Nagy tervek vannak még előttünk, amelyek megvalósításra várnak s amelyek haladásunk új lépéseit fogják jelenteni. A mezőgazdaság fejlesztése és egészségügyi helyzetének rendezése, anyagi alapjainak megerősítése és annak a fejlődési folyamainak a továbbvittele, amely már az elmúlt évben is szép eredményeket ért el a termelés fejlesztése és a falvak lakosságának nevelése terén. Az agrárreform után országunk mezőgazdasági termelésének helyzete alapjaiban változott meg. Ennek a gazdasági rendezésnek érvényesülnie kell más munkaterületen is.

— Erőteljesen folytatnunk kell az utak és vasútvonalak karbantartására és kiépítésére kidolgozott munkatervet is, — mert ezek a befektetések a legrentábilisabbak. De ezenkívül ezek gazdasági erőink kiegészítéséhez szükséges legfontosabb eszközeink is. Van még egy ok, amely ennek a munkának a folytatását sürgeti: a turisztika. Minél jobb és korszerűbb közlekedési utálózatot építünk ki, annál több idegen keresi majd fel országunkat, hogy megismerkedhessenek versenytárs nélküli természeti szépségeinkkel. Az országot azonban első sorban annak a népnek kell megismernie, amely lakja. Aki nem ismeri, az nem is szeretheti.

— Egy ország csak akkor boldogulhat, ha gazdasági életét állandóság jellemzi és lakosságának életkörülményei kielégítőek. Mindenki tudja, hogy különösen egészségügyi téren még nagy feladatok válnak ránk. A tüdővész, a társadalmi betegségek, a malária, a gyermekhalandóság még szedik áldozataikat. Általában a lakosság egészségügyi helyzete még kívánivalókat mutat. Ezen a téren is számos intézkedésre van szükség a nemzet egészségesebbé tétele érdekében.

Boldog új esztendőt!

— Miniszterelnök ur. Uraim. Azt kívánom, hogy minden román bizalommal nézzen országának jövője elé és higgyen azoknak, akik az ország ügyeit vezetik, mert ezeknek s köztük nekem is, nincs más kívánságunk és nincs más célunk, mint a haza békés fejlődésnek elősegítése.

— Az a célom, hogy az ország egész népének támogatásával megvalósítsam Románia nemzeti ujjászületését. Nemcsak gazdasági, hanem erkölcsi ujjászületését is. Ezekben a napokban nem is lehet az országnak olyan polgára, aki ne fordítaná minden erejét és tudását ennek a célnak a megvalósítására. Az én igyekeztem és az ország vezetőinek igyekezete eredményesebb lesz ha az egész népet maguk mellett érzik ebben a munkában. Egyesült erővel így könnyen legyőzhetjük a nehézségeket és boldoggá, áldottá és virágzóvá tehetjük országunkat. Köszönöm Szentségednek a meleg szavait és jókívánatait, amelyeket az ország egész népe nevében itt elmondott. Köszönetet mondok mindazoknak, akik az elmúlt évben szeretettel dolgoztak az ország megerősítéséért és egész népemnek teljes lelkemből boldog és eredményes újesztendőt kívánok. (Lelkes beszéd)

Hogyan végezték ki RÖHM kapitányt?

Az 1934 június 30-iki tisztogatási akciónak 1176 halottja volt

Páris, január 3. Douglas Reed, a „Times” berlini munkatársa, aki egyben az angol zsrnalisztika legtekintélyesebb személyisége, Insanity Fair címen könyvet adott ki a mai európai politika szomorúságairól. E könyvben Reed megírja a nemzeti szocialista párt 1934. június 30-iki nagy, belső tisztogatásának történetét is, csomó új adattal gazdagítva ennek az eseménynek fölöttébb hiányos és homályos krónikáját.

A nagy leszámolásokat követő napon a szerző berlini lakásának terraszán üldövelt. Egyszerre csak arra lett figyelmes, hogy a rikancsok körül nagy csoportosulások keletkeztek. Ő is lerohan az utcára és:

„... Röhm halott. Ernst halott. Sprei halott. Ki is ez a Sprei? Ah, persze, gróf Sprei! Röhm úgy tartotta a szöke szárnysegédeként, mint ahogy egyen mások tartják a szöke úrkárnöket... Heines halott. Heydebreck halott. Hayn halott. A nemzeti szocialista forradalom felfalja gyermekeit. Nézd csak! Schleicher tábornok halott. Schleicher né halott. A forradalom felfalja azokat is, akik nem voltak gyermekei.

Az 1934. június 30-iki halottak listáján először 9 név szerepel. Julius 7-én egy hivatalos nyilatkozat ezí mondta:

— Ambár a kivégzettek száma nem haladja felül az öteket, mégis neveléses számok forognak közszájon.

Hitler július 13-iki beszédében 67 kivégzettet említ.

Néhány évvel később, külföldön, kölcsönadtam egy német diplomatának Konrad Heidennek Hitlerről írt könyvét. E kötetnek a müncheni éjszakáról szóló fejezetében e szavak olvashatók: „Az áldozatok számát nem lehetett megállapítani. A minimum valószínűleg 300. Az ezres szám viszont nem valószínű.” Mikor visszakaptam a könyvet, ezen a helyen egy széljegyzetet találtam: „1176.” Tehát ennyi lehetett a június 30-iki halottak száma.

A berliniek csoportokba verődve tárgyalták a híreket. — Röhmöt megölték, azt a Röhmöt, akinek Hitler január 30-án ezt írta:

— A nemzeti szocialista forradalom eme első fordulóján meg kell köszönnöm neked, kedves Ernőm, a mozgalomnak és a nemzetnek nyújtott felejtethetetlen szolgálataidat. Meg kell mondanom, mennyire hálás vagyok a Gond-

viselésnek, hogy egy olyan embert, mint Te, nevezhettem barátomnak és bajtársamnak.

Ernst halott, aki néhány hét tel ezelőtt még az utcán gyűjtött a párt jótékonyági akciójának a javára.

Egy forgalmi zavarnál kocsim egy taxival szemben toppan meg. Egy nő sir az ülésen. Nem néz sem jobbra sem balra, nem törli le könnyeit, pillantása mereven előre szegeződik. Fiatalkor, elég csinos, valakinek az özvegye lehet. Ma reggel még, mondom magamban, férje első vonalbeli náci volt, elegáns formaruháiban, luxuskocsival, alárendelt

csapatostekkel. A házaspár új tevékenység világában élt s íme, az halott, ez meg nem tudja, miért.

A legszerencsétlenebb áldozat kétségtelenül dr. Willy Schmidt zenekritikus volt, aki sosem politizált, de szerencsétlenségére a keresztiségben ugyanazt a nevet kapta, mint a fekete listán szereplő egyik vezér. A nagy sietségben kivégezték. Feleségének és négy kisgyermekének azonban nagy lelkü ellenszolgálatot jutott: Hitler egyik szárnysegédje személyesen fejezte ki nekik e fatális tévedés miatt részvétüket.

Tűzvész pusztított a bucurestii Eforia-palotában

Bucuresti, jan. 3. Az újévre virradó éjszakán ismét tűz ütött ki a bucurestii Eforia-palotában, ahol mint ismeretes, tavaly karácsonykor is tűz pusztított. Az Eforia-palotában a jelenlegi tűzvész a második emeleten ütött ki, az Eforia vagyonkezelőség irodahelyiségeiben és rövid idő alatt

a lángok a nagyrészt faanyagból épült manzard-emeletet hatalmukba kerítették. A fővárosi tűzoltóság több különítménye azonnal a tűz színterére vonult és szinte emberfeletti erőfeszítések árán sikerült is a tüzet lokalizálni. A manzard-emeletsor azonban teljesen elhamvadt. Az oltási

és mentési munkálatok során a tűzoltóság közegei bátor és hősiesség magatartásról tettek bizonyosságot. A tűz lokalizálása után, az esetleges későbbi megelőzések megelőzésére, a tűzoltóparancsnokság tűzorsókat hagyott hátra. A tűzvész okának megállapítására megindult a vizsgálat.

Kibővítik a genovai kikötőt

Genovából jelentik: A genovai kikötői érdekeltég közgyűlésén az elnök bejelentette azt a tervet, hogy Sestriben óriási arányú légi és tengeri kikötő létesüljön. Ennek a tervnek keresztülvitele körülbelül

114 millió lirába fog kerülni. E kikötő megépítése végleg biztosítani fogja Genovának az elsőbbséget valamennyi többi földközítengeri kikötővel szemben.

Beszüntette Amerika felé irányuló utasforgalmát a Bremen tengerjáró

Newyork, jan. 3. A Bremen nevű német óceánjáró beszüntette utasforgalmát Amerikába. Az amerikai lapok hangsúlyozzák, hogy az Amerika és Németország közötti feszültség

készítette arra a német hajózárságokat, hogy hajójáratukat minimálisan csökkentsék. A német hajók leginkább csak a délamerikai kikötőket látogatják.

Tű szuródott a későnkelő szabó szívébe

Róma, jan. 3. Különös bal eset történt a Como-tó melletti Pognana városkában. — Luzzani szabó a szokottnál később kelt fel és futva igyekezett elérni a hajót, amelyen munkahelyére akart utazni. Futás közben elesett, de mindjárt felkelt és még elérte a hajót. Mikor Pognanába érke-

zett, erős fájdalmat érzett a szíve táján. Azonnal a közeli kórházba ment, ahol az átvilágításnál kiderült, hogy tű szuródott a szívébe. A szabón műtétet hajtottak végre; a műtét sikerült, de az orvosok még megfigyelés alatt tartják Luzzanit.

Öt csehszlovákiai lap beszüntette megjelenését

Prága, jan. 3. Vasárnapi kezdettel öt csehszlovák lap beszüntette megjelenését. A megszüntetett lapok között van a „Bohemia” című több, mint tizenegy éves német lap, a kétszázötvenkilenc éves „Praske Noviny”, a legrégebb cseh nyelvű lap. Benes lapja, a „Prager Presse” és még két napilap.

Bányásztragédia

Newyork, jan. 3. Az Indiana államban levő clintoni szénbányákban az év utolsó napján a bánya egyik tárnájában, ahol 22 munkás tartózkodott, veszedelmes tűz ütött ki. A munkások közül huszat nagy erőfeszítések árán sikerült kimenteni, ketten azonban az egyik galériára menekültek és füstmérgezést kaptak. Mire a tüzet eloltották és a két munkás keresésére indultak, már mindketten kiszervekedtek.

Vonat elé vetette magát az életunt asszony

Ujabb öngyilkosság a kolozsvári halálsorompónál

Kolozsvár, jan. 3. Megdöbbentő öngyilkosság történt a „halálsorompó”-nál, a 328. sz. CFR űrház közelében. A kolozsvári állomásról kiinduló 408. számú gyorsvonat teljes menetsebességgel robogott Szamosfalva felé, amikor egy középkorú, jólöltözött asszony a mozdony elé vetette magát. A kerekék felismerhetetlenségig összeroncolták a szerencsétlen asszonyt, akinek holttestét az állomási rendőrség gyors hely-

szini szemléjének megejtése után a bonctani intézetbe szállították.

Az öngyilkos asszony személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Az áldozatról felvett jegyzőkönyv alapján a következő személyleírás sikerült feljegyezni: a középkorú, barnahajú asszony fekete kendőt, vörös gyapjuszvettert, fekete, jóállapotban levő hócipőt viselt. A holttest mellett pár méterre megtalál-

ták az áldozat kezításkáját, melyben semmiféle igazoló iratot nem találtak. A táská teljeseen üres volt és kinyitva hevert a pályatest mellett. A táská mellett találtak még egy pár fekete bőrkesztyűt és egy világoskék sálát.

A központi rendőrség bünyügyi osztálya tovább folytatja a vizsgálatot, hogy a megrendítő öngyilkosság áldozatának személyazonosságát kiderítse.

Hamis nyomon

— Regény — 120

— Szeretnék beszélni Mr. Cornboise-zal. Hol találhatnám meg?

— A Parnassus-szállodában vett ki szobákat — felelte Joan. — Mi... én meg apus, azt hiszem, egyelőre még itt maradunk.

— Köszönöm — mondta Selkirk. Intett a sofförnek és meg tapogatta, hogy nála van-e a revolvere. Mikor beült az autóba, hirtelen elébe toppant a kereskedő-forma idegen és, beugorva Selkirk mellé, odaszólt a sofförnek: — Hajtson egyenesen a brightoni rendőrállomásra... Maga John Selkirk igaz?

— Az vagyok.

— Letartóztatom — jelentette ki az idegen — és figyelmeztetem, hogy mindent, amit mond, bizonyítékul fogok felhasználni ön ellen.

Selkirk visszahanyatlott az autó ülésére s behunyta a szemét.

— Jó Isten — dörmögte — most benne vagyunk... vala mennyien.

— No, ebben igaza van — jegyezte meg a detektív. Amire Selkirk keserű gunnyal nevetett, úgyhogy a detektív egy percig arra gondolt, hogy foglya megőrült.

XLIX. FEJEZET

A detektív arca sugárzott a diadaltól, hogy elfogta — a „gyilkost”. Selkirk, ahogy ránézett, nagyot nevetett: hiszen ő volt az egyetlen ebben a rejtélyes bűnygyben, akinek a hajszála se görbülhetett meg. Megkínálta cigarettával a detektívet és maga is rágyújtott.

— Maga jól megtáncoltatott bennünket — mondta a detektív barátságos, szinte elismerő hangon, mintegy bökölva.

Selkirk közömbösen válaszolt... Rettenetes kétségbeesés fogta el arra a gondolatra, hogy most már nem tudja meg menteni Joant... Cornboise szobákat bérelt a Parnassus-szállodában. Joan legkésőbb néhány óra múlva odamegy hozzá. Együtt fognak vacsorézni. Mint férj és feleség...

A detektíven látszott, hogy kezdő. Elfelejtette Selkirket megmotozni. Selkirk egy percig azzal a gondolattal foglalkozott, hogy megpróbál egy revolvertámadással szabadulni.

— Nem tudnék akkor sem célt érni — mondta magában. — Azt megtudnám csinálni egy kis szerencsével, hogy megszabadulok a detektívtől, de nem férközhethék hozzá Cornboisehoz.

Igyekezett eltávolítani gondolatait Joantól, de nem tudta.

Bármi történik is Marchesal, az a gondolat, hogy Joan odaadta magát Marchesnak, kísértés volt, amit fogja egész életén keresztül.

(Folytatjuk.)

A temesvári iparosok négyhónapos hosszabbítást kérnek a céhek megalakítására

A január tizenötödikéig engedélyezett idő alatt nem tudják az alakulási formásokat elvégezni

Temesvár, jan. 3. A temesvári Ipari Szindikátus tudvalevőleg még a karácsony előtt foglalkozott az ipari céhek megalakításának kérdésével és megállapította, hogy a rendelkezésre álló idő elégtelen a céhek megszervezésére. Ezért a szindikátus lépéseket tett az illetékes miniszteriumnál és beadványában a január 15-iki határidőnek május 15-ig való meghosszabbítását kérte. A beadvány ügyében a miniszterium még nem válaszolt és ezért a szindikátus a veszedelmes gyorsan közeledő végső terminusra való tekintettel elhatározta, hogy a meghosszabbított terminust újból megsürgeti.

A szindikátus vezetősége rámutat arra, hogy miután egy céhalakító közgyűlés összehívására tizenöt napos idő kell és Temesváron nem kevesebb, mint tíz iparos cég megalakításáról van szó, technikai okokból lehetetlen valamennyi céhalakító közgyűlést január 15-ig megtartani. A szindikátusnak ugyanis nem áll rendelkezésére megfelelő létszámú tisztviselő és személyzet a meghívók elkészítésére és kézbesítésére. Ugyanakkor helyiség sem áll rendelkezésre, miután az Ipari Szindikátus helyiségei nem alkalmasak a közgyűlések egy helyben való lebonyolítására. Ezen körülmények között, — a szindikátus véleménye szerint, minimálisan három hónapi meghosszabbítás szükséges, hogy a szervező munkát elvégezhesék és az iparos céhek megalakulhassanak.

A fenti akadályokon kívül az Ipari Szindikátus utal arra, hogy a temesvári munkakamara a közgyűlések megtartásához szükséges taglétszámkimutatást még nem adta le és a szükséges számúra ugyan nem áll rendelkezésre a szükséges számú taglétszámkimutatást.

mutatást kért a szindikátus az aradi és temesvári munkakamaráktól, kérése azonban még nem nyert elintézés. Ellenkezőleg, a temesvári munkakamara arra kérte a szindikátust hogy bocsásson rendelkezésére egy tisztviselőt a kimutatások elkészítésére. Ez a kérelem azt bizonyítja, hogy a munkakamara, amely túl van terhelve a kicserélendő munkakönyvek feladatával, jelenleg nem is gondolhat ennek a munkatöb-

letnek az elvégzésére. Viszont az Ipari Szindikátus a kért tisztviselőt nem bocsáthatja a munkakamara rendelkezésére, mert ebben az esetben a reá hárult céhszervezési munkát nem tudná elvégezni. Mint a fentiekből látható, az Ipari Szindikátusnak a céhszervezési határidő meghosszabbítására vonatkozó kérése teljesen indokolt és a szindikátus beadványa előreláthatólag nem marad visszhang nélkül.

Ma befejezést nyert karácsonyi ajándékakciónk

Mint legutóbbi számunkban is említettük, a tervezett 500 ajándékon felül újabb ajándékokat is osztunk ki állandó olvasóink között, hogy ily módon is jutalmazzuk hűséges ragaszkodásukat lapunkhoz. Tegnap közöltük a hatodik 100 ajándékot nyert számokat, ma pedig még újabb 55 ajándékot adunk az alább következő számok tulajdonosai részére:

Egy pár női hócipőt nyert 7248.

Töltőtollat nyert 10722.

Likörkészletet nyert 8541, 6807, 4585, 556, 4688, 6259, 445.

Vizeskanocsót nyert 1636, 2120, 3185, 518.

Vajtartót nyert 8509, 3780, 6203, 10381.

Fésűgarnitúrát nyert 267, 4250.

2 doboz konzervet nyert 9666, 5427.

Zseblámpát nyert 2500, 4619, 419, 5932 357.

Férfi vagy női keztyűt nyert 2487, 7134.

Két pár férfizoknit nyert 5886, 220, 646, 1957.

4 drb. szappant nyert 3859, 8495, 3577, 6384, 1978.

3 kg. lisztet nyert 1471, 1961, 4895.

6 drb. levelezőlap fényképet nyert 2632, 10808, 4834, 10929, 1232, 3844, 1002, 11108, 3960, 4223.

Két drb. Super-Lumen villanykörtét nyert 9832, 5861, 1627, 8530, 5365.

Mindazon vidéki olvasóink, akik ajándékban részesülnek, a nyerőszámokat adják át haladéktalanul az ottani bizományosnak, aki azokat összegyűjtve, hozzánk továbbítani fogja, a helybeliek pedig mielőbb jelentkezzenek lapunk kiadóhivatalában, ahol mindjárt át is vehetik az őket megillető ajándékot. A vidékieknek községenként egy-egy csomagban postán fogjuk kiküldeni az ajándékokat kiosztás céljából a számokat továbbított bizományosaink címére. Kérünk tehát mindenkit, hogy legyen türelemmel, néhány nap alatt mindenüvé eljutnak az ajándékcsomagok és így mindenki rövidesen átveheti az ajándéktárgyat. Aki esetleg ezuttal ajándékban nem részesült, az igazolójegyet azért ne dobja el, mert a jegyen levő szelvények két drb. kedvezményes apróhirdetés feladására jogosítanak, amit mindenki bármikor felhasználhat.

Franciaország vigasztalan bel- és külpolitikai helyzettel indul az újévnek

Páris, december hó.

A müncheni egyezmény után Franciaország politikai térképe alapvetően megváltozott: A kormányon levő radikális párt, illetőleg Daladier és kabinetje szakított a szocialista és kommunista párttal, a melyekkel eladdig egy kormánycsoportot képezett és új többséget keresett a mérsékelt közép, a konzervatív jobboldal és a reakciós szélsőjobb csoportjaiban. Egészen Münchenig egy baloldali parlamenti szövetség jobbszárnya volt a radikális párt; — München után egy jobboldali koalíció balszárny lett.

DALADIÉR

Reménytelen szituáció, akár hogyan vegyük is. Az első esetben, hogy megkapja a szocialista és kommunista szavazatokat, jelentékeny szociálpolitikai engedményeket kellett tennie a munkásság felé. Erre a nagytöke obstrukcióba lépett: az aranyat kimenekítette külföldre, a termelést csökkentette, az export-import mérleget feldulta, súlyos gazdasági meg pénzügyi válságba sodorva a köztársaságot. A második esetben, hogy megkapja a konzervatív és reakciós szavazatokat, vissza kellett vonnia előbbi szociálpolitikai engedményeit, a szanálási terv sokmilliárdos terhet kizárólag a termelő rétegek vállára kellett raknia és a munkásság tiltakozó sztrájkját erővel, mondhatnánk erőszakkal kényszerült letörni. — Ezzel megnyerte ugyan a jobboldalt, de viszont maga ellen fordította a dolgozók milliós rétegeit, amelyekkel szemben nem igen lehet ma már komoly és tartós kormánypolitikát csinálni Franciaországban.

A radikális pártnak tehát nagyon sivár a helyzete: hol a jobboldaltól függ, hol balra, hol jobbra tesz koncessziókat; független akcióra, saját programjának megfelelő tevékenységre képtelen. Ez a párt tegnap még hazaárulónak bélyegezte Flandint, aki plakáton a mozgósítás szabotálására szólította föl a polgárságot. Ma kénytelen együtt dol-

gozni vele, mert szüksége van voksaira. Hat héttel ezelőtt Flandin örökre elveszett embernek látszott, ma már redivivus, felkelt sirjából és a háttérből fölényesen igazgatja a radikális kormány marionett figuráit.

De ha a radikális párt helyzete sivár, akkor Daladieré egyenesen drámai: négy évvel ezelőtt 1934 ami a felejtéhejelen február hatodikjának éjszakáján, amikor a vér patakokban ömlött Páris aszfaltján, a jobboldal „tömeggyilkos”-nak a baloldal „A haza megmentő

jének” kiáltotta ki a miniszterelnököt. Ma ugyanez a férfi a jobboldal számára a haza megmentője, a baloldal számára viszont hazaáruló.

Lehet-e egy a szélsőjobboldaltól a szélsőbalig hol lehaza árulózott, hol agyonmagasztalt politikában elegendő erkölcsi erő ahhoz, hogy a külpolitikailag sarokbaszorított, bepolitikailag meghasonlott, gazdaságilag sinylődő és pénz ügyileg elsovadt Franciaország szekerét valóban kirántsa a kátyuból?

That is the question.

Nagy események előtt

A látszat szerint a baloldali többségtől a jobboldali többségig való áthajózás manőverei szerencsésen hajtotta végre Daladier: a parlamentben 31: szavazatot kapott 241-el szemben. Ne felejtjük el azonban, hogy ez az eredmény csak azért volt lehetséges, — mert 54 honatya, köztük magának Daladier pártjának 30 tagja is, tartózkodott a szavazástól. A kormánypárt egy más csoportja pedig nem vonta ugyan meg a bizalmát a miniszterelnöktől, de abban a pillanatban, amikor a kabinet jelentősebb engedményekre kényszerül, a jobboldal felé, azonnal szembefordul majd a kormányfővel. A többség tehát látszatra elé erős, valójában viszont nagyon gyenge legény. Bármelyik percben elvágódhat és kiszenvedhet.

A radikális pártnak, amelynek rendkívül erős köztársasági és demokratikus hagyományai vannak (ötven éven át falun és városban egyaránt ez a párt vitte a republica zászlóját) nem felel meg a jobboldali szövetség. A párt eddig háromszor próbálkozott meg jobboldali együttműködéssel: először Poincaréval, másodszer Doumergue-gel, harmadszor Lavallal. Mind a három kísérlet csőddel végződött. Kedvezőtlen előjel a mai, negyedik kísérletre. A párt döntő többségben ellenszenvezik miniszterelnökének politikájával és ha egyelőre úgy-ahogy támogatja is, a palotaforradalomra készen áll.

Daladier azzal igyekszik a párthangulatot enyhíteni, hogy a baloldallal való együttműködés az anarchia felé vezette az országot, a jobboldali koalíció viszont a rend jegyében született meg. „L'Ordre” — ez a miniszterelnök jelszava. Azonban a párt többsége nehezen ad hitelt e jelszónak. Hiszen Daladier a rend helyreállítására azokkal szövetkezett, akik 1934. február hatodikán felgyújtották a tengerészeti mi-

niszteriumot, összezúzták az autóbuszokat és meg akarták ostromolni a Palais-Bourbon, a képviselőház palotáját. S akikbe, annakidején, belelővett. Születhetik-e rend az egykori puccsistáknak és szétkergetőjüknek hirtelen barátságából?

— Ez a többség nem a rend, hanem a reakció jegyében áll — kiáltja Albert Bayet, a kormánypárt egyik legkitűnőbb teoretikusa és vezető tagja.

A hangulat tehát, a bizalmi többség ellenére is, fenyegető és veszélyes. Egyelőre a kormány tartja magát, mert kétségtelen sikerekre hivatkozhatik: sok milliárdnyi arany visszatért külföldről, a tőzsdei árfolyamok emelkedtek és ezer meg ezermillió nyereséghez juttatták a járadék tulajdonosokat, a piac megelégnült és a

külkereskedelmi mérleg javult. Ha Daladiernek és kormányának lenne hozzá elég ideje, talán, — legalább bizonyos mértékben — meg tudná valósítani a „redressement”-t, az ország zilált helyzetének szanálási művét. De nem valószínű, hogy lesz ideje hozzá: ellene van az egész baloldal és a radikális párt jelentős rétege. Új barátaiban, a jobboldali pártokban sem reménykedhetik túlzottan, mert ezek szavazataikért árat követelnek, súlyos politikai és gazdasági engedményeket. Ebbe az árba pedig a köztársasági és demokratikus radikális párt nem egyezik. nem egyezhetik bele soha.

Ezért olybá kell tekintenünk a helyzetet, hogy a francia köztársaság, Európa nagy eseményeinek küszöbén, nem találta még meg az egyensúlyt és nehéz, nagy önuralmat igénylő változatok előtt áll.

A kép még vigasztalanabb, ha az érem külpolitikai oldalát vesszük elő. E tekintetben, — a háborushangulatu kommunistapárttól eltekintve — a pártok nemcsak egymással fordultak szembe, hanem önmegukban is meghasonlottak. Müncheni politika, vagy München-ellenes politika — ez a probléma, még pedig olyan szenvedélyes feltárlásban, — hogy komoly szakadások és bomlások fenyegetnek. Külpolitikailag még a szocialdemokrata párt is rétegekre szakadt, elannyira, hogy a múlt héten Leon Blum már lemondással fenyegetőzött.

Semmi megnyugtató és vigasztaló sincs a mai franciaországi helyzetben. Mintha az 500 év előtti Konstantinápoly állana előttünk, ahol — miközben nyakukon volt már a török — egyházurak a Szentháromság misztériumán kaptak hajba.

18 személyes új repülőgépet kap az angol király

VI. György angol király nemsokára új repülőgépet kap. A király magángépe legújabb típusu Havilland Flamingo gép lesz, amely tizennyolc utast tud magával vinni. Több, mint száz ezer fontba kerül ez a remek, áramvonalas gép, amely két kilencszáz lóerős Perseus-motorral van ellátva. A repülő

gép óránként 400 kilométer sebességet tud elérni. A géppel most végeznek próbarepüléseket a hatfieldi repülőtéren. A király, akinek most majd állandóan rendelkezésére áll a repülőtechnikának ez a legújabb remekműve, 1918-ban az angol légi haderő egyik gépén tette meg első repülőútját.

Megjelent az 1939. évi

Országos Magyar Naptár

Mindenkinek szükséges tudnivalók valóságos tárháza. Képekkel — diszített kalendár. u. n.

Ára 12 lei. Kapható lapunk összes árusainál.

Öfelsége II. Károly király ujévi rádiószózatata

Öfelsége II. Károly király Szilveszter éjszakáján rádiószózatot intézett az ország népéhez, amelyben a következőket mondotta:

— Az elmúlt esztendő, éppen úgy, mint a főbbi, örömet és fájdalmat hozott a számunkra, meg kell azonban említenünk, hogy az 1938-as esztendő ezáltal új reményeket és új munka és fejlődési lehetőségeket is szállított számunkra.

Romániának ma nagyobb szüksége van összes fiainak

egyesülésére, mint bármikor, Románia fiainak egyetlen hitben kell egyesülniök. Csakis úgy állhatunk ellen a veszélyeknek, ha valamennyien szoroson egyesülünk az újjászülött Románia mellett.

Románok! Ebben a pillanatban, amikor 1939 kezdődik, vessétek pillantásotokat a fejlődés és boldogulás útjára, mindenkinek lelkében éljen ott a hazafiasság szikrája, melynek buzdítania kell minden románt arra, hogy részt vegyen a nemzeti újjászülés munkájában.

Fohászokodom az Uristenhez, hogy olyan esztendőt ajándékozzon országomnak és népemnek, amelyben veszen ki a gyűlölet, amelyben egyesüljön minden gondolat és minden érzélem az ország javára. Ajándékozzon nekünk az Uristen nyugodt és békés esztendőt.

Íme, ezt kívánom ebben a pillanatban Romániának és minden románoknak, amikor ha gyománnyosan ezt mondom: Boldog új esztendőt kívánok: éljen Románia!

Tűz egy máramaros szigeti szövőgyárban

Máramarossziget, jan. 3. Veszedelemes tűz pusztított Stier József Regele Ferdinand utcai szövőgyárában. A tűz az épület padlásán keletkezett és gyorsan terjedt, mert munkaszüneti lévén, senki sem vette észre a veszedelmet. Végül a lángok keresztürtöttek a házfetőn s a járókelők értesítették a tűzoltóságot, amely Marinescu főhadnagy vezetésével percek alatt a tűz színhelyére érkezett. Két órába tartott, míg a tüzet eloltották. Ezalatt az egyik tűzoltó altiszt a lábán könnyebben megsebesült. Az anyagi kár felbecsülése és a tűz okának iderítése ügyében a vizsgálatot még nem fejezték be.

Nátha ellen Diana sósbor-szesz bedörzsölés.

Francia jelentés szerint „Etiópiában bizonyos forrongás észlelhető“

(Páris.) A Havas ügynökség dzsibutii jelentése szerint Etiópiában bizonyos forrongás észlelhető és a gazdasági élet a pénz hiánya miatt rendkívül megnehezedett. Az ország nagy központjain kívül a vidéki területeken az elégedetlenség jelei mutatkoznak. A dzsibutii kikötő gazdasági élete az utóbbi hetekben nagyon legyengült. A szállító cégek rendelkezést kaptak, hogy összes olasz áruikat gyorsan irányítsák Etiópia felé. Az olasz főkonzul elutazott Rómába. Dzsibutiban a lakosság a legteltesebb mértékben nyugodt.

Időjárás

Enyhe délnyugati szél, hóolvadás, derült idő várható. Reggel és este köd. Egyes helyeken csapadék.

Akaszttják az olaszokat Franco hadseregében

London, jan. 3. A Franco tábornok hadseregében kitört lázadással kapcsolatban a News Chronicle az alábbi részleteket közli:

„Az utasok, akik a Franco-ék által megszállott Spanyol-

országból térnek vissza, kijelentik, hogy a felkelő hadsereg soraiban nagy elégedetlenség észlelhető az olaszok és németek ellen.

Egy rebelis patrul, amely Burgos környékén teljesített szolgálatot, tíz holttestet talált

felakasztva az országutat szegélyező fákon. Tíz olasz katonára volt, akiket a felkelők soraiban elégedetlenkedők akasztottak fel, hogy elrettentő példaként szolgáljanak a többi olaszokkal szemben.

„Váltót“ iratott alá elismervény helyett a barátjával

Egy kölcsön üzlet bonyodalmi a nagyváradi törvényszék előtt

Bragornic és Meixner csernoviczi kereskedők hosszabb ideje szoros kereskedelmi összeköttetésben állottak egymással. Bragornic ugyanis terményt szállított Meixnernek és a szállítást le is bonyolították. Amikor az üzlet lebonyolítását nyert Bragornic írást kért az átvételről. Meixner sietett noteszéből kitépett egy papírlapot, aláírta a nevét és megkérte Bragornicot, hogy a többi töltsse ki.

Bragornic eleget tett a kérsnek és a notesz lapot egy 48.000 lejről szóló váltónak töltötte ki.

Fizetés helyének Biharpuspöki volt megjelölve. — Bragornic ugyanis tudta, hogy Meixnernek nagyobb szabású szállítási vannak és tudta, hogy Meixner lejön Nagyváradra is az üzlet lebonyolítása végett. Meixnerrel egyidőben leérkezett Bragornic is, a „váltót“ átadta egy ügyvédnek, aki beperelte és végrehajtást kért Meixner ellen. A végrehajtás során a „Palace“ szállóban lakó Meixnernél lefoglalták az ott levő 15.000 lej készpénzt, majd a Banca de Credit Ro-

mán nagyváradi fiókjánál levő 35.000 lejt.

Ekkor Meixner átadta az ügyet dr. Weimann Izsó ügyvédnek, aki kifogást adott be a járásbíróhoz. A kifogást most tárgyalta Rabin Vasile járásbíró, aki az alperes kére-

sére felfüggesztette a végrehajtást és elrendelte, hogy a felperes köteles az eredeti váltót bemutatni.

A határozat hirdetés után Weimann dr. bűnvádi feljelentést adott be Bragornic ellen.

Sósavat ivott a szerelmes-pár

Megrendítő dráma Naszódmegyében

Naszód, jan. 3. A naszódmegyei Lusca-Nasaud községben megrendítő kettős szerelmi öngyilkosság történt. Daraban Aurel fiatal asztalos mester hosszabb ideje udvarolt Iepure Dominikának, egy odaváló jó módu gazda fiatal feleségének. A férj tudott a fiatal pár kapcsolatáról, azonban nem akart elválni, mert azt hitte, hogy még helyreállíthatja a családi békét. A viszonyt botrányok

fűszerezték. Egy izben Iepure Dominikát Daraban padlásán találták és Daraban nővérei alaposan megverték.

Karácsony este Daraban György házában nagy mulatság volt. Ott volt Iepure is, míg a felesége a lakásán Daraban Aurellal töltötte az estét. 10 óra körül egy kisleány futott Iepureért és azt mondta, hogy a felesége hivatja. Iepure azonban ittas volt és nem ment. Amikor 12 órakor mégis

hazament, borzalmas látvány tárult a szemé elé.

Iepure felesége és Daraban Aurel eszméletlen állapotban feküdtek az ágyban. Darabának egy negyed liter sósavat szereztek be és a pusztító mérget mindketten megitták. Amikor Iepure hazament még volt élet bennük. Segíteni azonban már nem lehetett rajtuk. Még az éjszaka folyamán mindketten meghaltak.

Marószódát ivott a nagy-károlyi betegségélyző betörője

A kórházi ágyon bevallotta: szerelmes volt, pénzt akar keresni...

Nagykároly, jan. 3. Jelentjük, hogy szombatra virradó éjszaka ismeretlen tettes ki akarta rabolni az itteni munkásbiztosító pénztárt, de megzavarták, mire a betörő revolvert szegzett a nyomában lévő rendőrnek és elmenekült. A vakmerő betörési kísérlet ügyében mára szenzációs fordulat állott be. A rendőrség ugyanis megállapította, hogy a tettes egy Verdes Imre nevű szalmári származású asztalossegéd, aki jelenleg Nagykarolyban dolgozik. Az asztalos-

segéd, akinek édesapja Tasnádon mészáros, valahogyan megtudta, hogy őt gyanúsítják a betöréssel. Mielőtt még letartóztathatták volna, lakásán nagymennyiségű marószódával megmérgezte magát. Az öngyilkos fiatalembert válságos állapotban szállították be a kórházba. Néhány percre magához tért és ekkor a rendőrség kihallgatta. Verdes bevallotta tetteit, elmondta hogy egymagában tört be a munkásbiztosító épületébe. A nála levő revolvert Konglovics János lakatosmester tanu-

lójától vette 200 leierért, a vésőket és furókat pedig gazdájának műhelyéből lopta.

A kórházi ágyon Verdes elmondta, hogy szerelmes egy nagykarolyi leányba. Mindentáron pénzt akart szerezni, mert szerelmével együtt elhátározta, hogy idegen városba költöznek és összeházasodnak. Emiatt követte el a betörést.

A 18 éves asztalossegéd állapota rendkívül súlyos és az orvosok nem biznak felépülésében.

A román válogatott eddigi tura-mérete

A válogatott turáját homály fedi és eddig csak szűkszavú jelentések alapján közöltük az eredményeket. Az újabb jelentések igazolják ezeket a híreket és a válogatott eddig két győzelmet és egy döntetlen eredményt ért el.

Az első 2:1-es mérkőzésen — mint jelentettük — a vezető gólt Duce hendsze miatt megítélt 11-esből a törökök szerezték. A vezető gólt Reuter egyenlített ki, majd szünet után Auer szerezte meg a győztes gólt.

Vadludak a repülőtéren

Newyork, jan. 3. A wisconsin állambeli Wausau repülőtérnek ritka vendégei voltak. Késő este a repülőtér tisztviselői kétségbeesett gágogásra lettek figyelmesek. Amikor kimentek az épület elé, vadludak hatalmas csapatát pillantották meg a levegőben. Ezek a különben oly embergyűlölő madarak folyton a repülőtér fölött köröztek, mert elvesztették tájékozódásukat és nem mertek a sötétben leszállni. A tisztviselők bekapcsolták a repülőtér világítását és a következő pillanatban hatalmas reflektorok gyulladtak ki a repülőtér négy sarkán. A halálra fáradt vadludak most már nyugodtan leereszkedtek a fényesen kivilágított repülőtérre ahonnan egy óras pihenés után folytatták utjukat dél felé.

SPORT

Február 26-án kezdődnek az A.- és B.-ligamérkőzések

Megállapították a B.-liga első fordulójának meccseit

Bucuresti, jan. 3. A labdarúgó szövetség bajnoki intézőbizottsága az új szövetségi alapszabályok értelmében, kimondta, hogy a bajnokságok első tavaszi fordulóját úgy az A. mint a B.-ligában február 26-án kell lejátszani. Az A.-liga tavaszi teljes fordulóját már kisorsolta a szövetség, az első forduló mérkőzései így február 26-án a következők lesznek:

Inventus—Sportul Studentesc és Venus—AMTE Bucurestiben, Gloria—FC Carpați Aradon, Victoria—UDR Kolozsváron, Ripensia—Tricolor Ploestiben, Rapid—Kinizsi Temesváron.

A B.-ligában az első forduló mérkőzései a következők:

Keleti csoport (március 12-én): HLA—Textila MV Radautiban, Sporting—Traian Chisinauban, Gloria CFR—DVA Galajiban, Dragos Voda—Iahn Cernautiban, Victoria CFR—Mihai Viteazul Iasiban. Déli csoport (február 26): Franco Romana—Prahova Braiában, Turda—Macabi Bucurestiben, Luceafarul—Unirea Tricolor Bucurestiben, AS Constanta—Dacia Unirea Constantan.

Északi csoport (február 26): Mures—Olimpia CFR Marosvásárhelyen, Crisana—Universitatea Nagyváradon, HTV—Monopol Nagyszébenben, Sodronyipar—Tricolor Aranyosgyéresen.

Nyugati csoport (február 26): Rovine Grivita Craiovában, Minerul—Crai Iovan Lupeniben, CFR—CAMT Piskin, NAC—Soimii Nagyváradon, Vulturii—Jiul Lugoson.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNÉL ORADEA PIATA MIHAI VITEAZUL 4

A keleti csoportban az első forduló mérkőzéseit Besszarábia és Bucovina hidegebb időjárása miatt halasztották egy héttel későbbre.

Erősítenek az A. divíziós csapatok

A futball vezetési telen sem pihennek és máris készülőd-

nek a tavaszi nagy csatákra. Az A.-divíziós csapatok erősíteni akarnak. Tekintve, hogy az új szabály megengedi, hogy alacsonyabb csoportban szereplő játékost a magasabb csoportban játszó egyesületbe szerezzen közben is azonnali játékjoggal leigazoljanak nagy érdeklődés mutatkozik a jóképűségű B.-divíziós játékosok iránt.

Különösen a Rapid akar erősíteni és külföldi játékosokat is keres. Auer görög játékosokkal tárgyal és teljhatalmat kapott Helmis és Vihelidé III. szerződtetésére. A két játékost a görög szakértők Humissal egyenértékű tehetségnek tartják.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

Fényképei

nagyon olcsón és nagyon jól

Róna fényképész

szavatosság mellett műtermében kaphat

Régi hépekről élethű nagyítások

Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Kifutót ügyeset felvesszünk. Cim a kiadóban. 31.

Szentandrás, Tarján, Gyires községek részére megbízható újságárust keresünk jó kereset tel. Jelentkezni a kiadóhivatásban.

Mindenes szakácsnét felvesszék azonnalra. Bartáky, Str. Fabricilor 31. 32

Mindenes főzőnőt keres azonnalra háromtagu család. Str. General Mosoiu 16. bal Deutsch. 22

VÉTEL-ELADÁS

Jókarban barna öltöny köznéptermetre eladó. Str. Saguna 11. Szabóműhely. 29

Gál-féle román-magyar és kinek nélkülözhetetlen — csak magyar-román szótár minden 25 lei. Kapható lapunk kiadóhivatalában.

Staniol-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Ede cégnél, Piața Mihai Viteazul 4.

KÜLÖNFÉLE

Konkurrencia mentes vállalkozáshoz társat keresek 20.000 leivel. Mofilor 37. Borbély. 30

Veszek ócska ólmos Cim a kiadóban

Rádió műsor

CSÜTÖRTÖK:

BUCURESTI. 6.45 Torna, orvosi tanács, gramofon. 12.00: Hanglemezek. 13. Időjelzés, vizállás, sjort. 13.10: Déli hangverseny. 14.10 Hírek. — 14.30 A hangverseny folytatása. 15.10 Közlemények. 19 Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02 Az egészségügyi kampány eredményei. 19.12 Hanglemezek. 20 A filozofia esztendeje. 20.15 Hangverseny. 21 Az egyház esztendeje. 21.15 A rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. 22 Hírek, sporteredmények. 22.15 Hanglemezek. 23 Hírek. 23.15 Éjféle hangverseny. Hanglemezek.

Budapest. 7.45: Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Hanglemezek. 13.30 Hírek. — 14.30 A rádió szalonzenekara. 15.35 Hírek. 18.30 Zongoraszmok. 20.25 Gordonkaszó. 21 Operettközvetítés a Magyar Színházból. 22.30 Hírek. Időjárásjelentés. 24.30 Hírek. — és francia nyelven. Utána: Hangverseny. 1.05 Hírek.